

2002 YILI OCAK-MART DÖNEMİ

ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

Ödemeler Dengesi Gelişmelerinin eski ve yeni sunumuna ilişkin ayrıntılı tablolar, <http://www.tcmb.gov.tr> internet adresinde, “[Yayınlar/Sürekli Yayınlar/Türkiye’nin Ödemeler Dengesi İstatistikleri](#)” başlıkları altında yer almaktadır.

2002 yılı Ocak-Mart döneminde ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin başlıca hususlar, “Eski Sunum” çerçevesinde aşağıda sunulmaktadır:

A- CARİ İŞLEMLER

Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında, 2002 Ocak-Mart döneminde dış ticaret açığı % 78,6 oranında azalarak 437 milyon ABD doları olmuştur. Bu gelişmenin ardındaki başlıca neden;

- ihracat gelirlerinin % 5,9,
- bavul ticaretinin % 20,4 artması,
- ithalat harcamalarının (CIF) % 11,2 oranında azalmasıdır

Diğer taraftan, 2002 yılı Ocak-Mart döneminde, diğer mal ve hizmetler ile karşılıksız transferlerden elde edilen net gelirler % 79,8 oranında azalarak 317 milyon ABD doları olmuştur.

Sonuç olarak, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde 473 milyon ABD doları açık veren cari işlemler dengesi, 2002 yılı Ocak-Mart döneminde 120 milyon ABD doları açık vermiştir.

I- Dış Ticaret

2001 yılı Ocak-Mart döneminde, 766 milyon ABD doları tutarında **bavul ticareti** gelirinin de ilave edilmesiyle 8.174 milyon ABD doları olarak gerçekleşen **ihracat (FOB)** gelirleri, 2002 yılı Ocak-Mart döneminde 922 milyon ABD doları tutarındaki **bavul ticaretinin** katkısı ile 8.888 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2001 yılı Ocak-Mart döneminde 189 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dikkate alındığında, **ithalat (FOB)** harcamaları 10.220 milyon ABD dolarına ulaşırken, 2002 yılı Ocak-Mart döneminde, 271 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dahil olmak üzere, **ithalat (FOB)** harcamaları 9.325 milyon ABD dolarına düşmüştür.

Bu gelişmeler sonucunda, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde 2.046 milyon ABD doları olan **dış ticaret açığı**, 2002 yılı Ocak-Mart döneminde % 78,6 oranında azalışla 437 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

(Milyon ABD doları)	Ocak- Mart 2001	Ocak- Mart 2002	% Değişim
İhracat FOB	8.174	8.888	8,7

Bavul ticareti	766	922	20,4
İthalat FOB	-10.220	-9.325	-8,8
Altın ithalatı	-189	-271	43,4
Dış Ticaret Açığı	-2.046	-437	-78,6

2-Diğer Mal ve Hizmet Gelir ve Giderleri ile Karşılıksız Transferler

Diğer mal ve hizmet gelirleri ana başlığı altında yer alan **turizm gelirleri**, bir önceki yılın aynı dönemine göre % 20,2 oranında artarak, 886 milyon ABD doları olmuştur. **Faiz gelirleri** söz konusu dönemler itibariyle % 25, **diğer mal ve hizmet gelirleri** ise % 58,8 oranında azalarak sırasıyla 637 milyon ABD doları ve 1.001 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Öte yandan **diğer mal ve hizmet giderleri** incelendiğinde; **turizm giderleri** % 1,5 oranında artmış, **faiz giderleri** % 11,7, **diğer mal ve hizmet giderleri** ise % 25,1 oranında azalmış ve sonuç olarak bu kalemler sırasıyla 397, 1.604 ve 1.041 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2002 yılı Ocak-Mart döneminde, **karşılıksız transferler** kalemi içerisinde yer alan işçi gelirleri % 46,9 oranında azalarak, 493 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

B- SERMAYE HAREKETLERİ

2002 yılı Ocak-Mart döneminde **sermaye hareketlerindeki (rezerv hariç)** gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

Doğrudan yatırım işlemlerinde, yurtdışında yerleşik kişilerin yurtiçinde yaptıkları net yatırım bir önceki yılın aynı dönemine göre 1.819 milyon ABD doları azalarak 55 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında yaptıkları net yatırım ise 2001 Ocak-Mart döneminde 300 milyon ABD doları olarak gerçekleşirken, 2002 yılının aynı döneminde, yurtdışındaki yatırımların tasfiyesi nedeniyle net 2 milyon ABD doları girişle sonuçlanmıştır. Sonuç itibariyle, **doğrudan yatırımlar** net 57 milyon ABD doları giriş göstermiştir.

Portföy yatırımları kalemine ilişkin gelişmeler incelendiğinde; uluslararası sermaye piyasalarından, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde 446 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Mart döneminde 826 milyon ABD doları tutarında **tahvil ihracı yoluyla net borçlanma** gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan, **menkul kıymet yatırımlarında** yurtiçinde yerleşiklerin yurtdışında menkul değer alım-satımlarının, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde 22 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Mart döneminde 1.230 milyon ABD doları **net** alımla sonuçlandığı gözlenmiştir.

Buna karşın, yurtdışında yerleşiklerin net menkul değer alım-satımlarının, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde 3.292 milyon ABD doları net satım 2002 yılı Ocak-Mart döneminde 491 milyon ABD doları net alım gösterdiği gözlenmektedir.

Sonuç olarak, **portföy yatırımları**, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde 2.868 milyon ABD doları net çıkışla, 2002 yılı Ocak-Mart döneminde 87 milyon ABD doları tutarında net girişle sonuçlanmıştır.

Uzun vadeli sermaye hareketlerinde 2001 yılı Ocak-Mart döneminde 508 milyon ABD doları net çıkış, 2002 yılı Ocak-Mart döneminde ise 408 milyon ABD doları net giriş gerçekleşmiştir.

Bu başlık altında yer alan kalemlerden; **uzun vadeli döviz kredisi kullanımları** 2.491 milyon ABD dolarından 3.074 milyon ABD dolarına çıkmış olup, “**Diğer Sektörler**”in borçlanmasında 375 milyon ABD doları, bankacılık sektörü borçlanmasında 284 milyon ABD doları artış gözlenmiştir.

Anapara geri ödemeleri 2002 yılı Ocak-Mart döneminde, 2.989 milyon ABD dolarından 2.857 milyon ABD dolarına düşmüştür.

Kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarında, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde 10 milyon ABD doları çıkış gözlenirken, 2002 yılı Ocak-Mart döneminde 191 milyon ABD doları artış görülmüştür.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Varlıklar bölümünün, **verilen krediler** kaleminde 2001 yılı Ocak-Mart döneminde 196 milyon ABD doları tutarında yurtdışına kredi açılırken, 2002 yılı Ocak-Mart döneminde bu tutar 207 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. **Bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz mevcutları** kaleminde, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde 917 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Mart döneminde ise 1.778 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Yükümlülükler toplam olarak incelendiğinde, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde 1.888 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Mart döneminde ise 1.307 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir. Bunun içerisinde, **Bankalarca sağlanan krediler** kaleminde 2001 yılı Ocak-Mart döneminde net 898 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Mart döneminde ise net 403 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiştir.

Diğer sektörlerle ait **Ticari krediler** kaleminde 2001 yılı Ocak-Mart döneminde net 641 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Mart döneminde ise net 124 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiş; **Nakit döviz kredilerinde** 2001 yılı Ocak-Mart döneminde net 240 milyon ABD doları kullanım, 2002 yılı Ocak-Mart döneminde ise net 493 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiştir. Sonuç olarak, **kısa vadeli yükümlülükler** kapsamında yer alan **sağlanan krediler** kalemi, sırasıyla 1.295 milyon ABD doları ve 1.017 milyon ABD doları net geri ödeme göstermiştir.

Mevduat hesapları, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde 593 milyon ABD doları azalmış, 2002 yılı Ocak-Mart döneminde de kredi mektuplu döviz tevdiat hesabında 212 milyon ABD doları artışa karşın özellikle, yurtdışında yerleşik bankaların bankalar nezdindeki hesaplarında gözlenen azalışa bağlı olarak 290 milyon ABD doları tutarında azalış göstermiştir.

C- REZERV HAREKETLERİ

Resmi rezervler 2001 yılı Ocak-Mart döneminde 3.138 milyon ABD doları azalmış, 2002 yılı Ocak-Mart döneminde ise 1.699 milyon ABD doları artmıştır.